

Пред оснивање посебне студентске организације

ЗАДАЦИ И ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

На свим факултетима и великим школама у земљи повешће се ускоро исприне дискусије о оснивању Савеза студената Југославије. Кроз њих ће будућа организација да добије јаснију и одређенију физиономију. У циљу олакшања дискусије о новој организацији до активима и руководиоцима Народне омладине износимо, према предлогу за оснивање организације, њене задатке и организациону структуру.

Назив организације је Савез студената Југославије. Савез заснива свој рад на Програму Партије за чије се остварење бори као саставни део Народне омладине Југославије, која Програму Партије усваја као свој програм.

Полазећи са те основе Савез решава следеће задатке: организује рад на идеолошко-политичком васпитању студената, ради на естетском и опште културном подизању студената и помаже факултетским органима на изградњи висококвалификованог стручног кадра, ради на моралном, физичком, техничком и ванармиском образовању и васпитању својих чланова; обезбеђује сарадњу са демократским студентским организацијама у свету.

У идеолошко-политичком васпитању студената Савез се руководи следећим задацима и принципима: ради на даљем подизању политичке свести и јачању идеолошког јединства студената, борећи се у својој средини против туђих политичких и идеолошких утицаја и разних непријатељских делатности; објашњава пут наше социјалистичке изградње и међународну улогу наше Партије у борби против империјалистичке издаје социјализма, савремене ревизије, опортунизма, отворања и маскаринирања борбе против интереса социјализма; развија југословенски социјалистички патриотизам кроз упознавање чланства са револуционарном историјом и борбом наше Партије а такође и са прогресивним покретима и борбом наших народа кроз њихову историју; оживљава и развија традиције напредног студентског покрета у нашој земљи користећи их у васпитне сврхе и као богато организационо искуство, у сарадњи са школским органима ради на упознавању студената са марксистичком теоријом и помаже у изградњи код својих чланова марксистичке идеолошке оријентације у науци, у друштвеним и свим другим питањима.

У раду на општем образовању студената Савез се руководи следећим задацима: организује различите форме рада на упознавању чланства са основама природних, друштвених и примењених наука, које појединци не изучавају у својој струци; организује различите облике културно-уметничке делатности међу студентима (књижевна, ликовна, музичка, драмска, фолклорна, филмска, балетска итд.) у којој би се добровољно, на основу талента и интересовања, укључио што већи број студената; изграђује правилан критеријум у питањима уметности; обезбеђује коришћење свих могућности које пружа културни живот ван универзитета.

Борећи се за што потпуније стручно образовање студената, Савез решава следеће задатке: помаже мобилнију све своје чланство у објашњавању и спровођењу свих мера школских органа намењених даљем подизању високошколског образовања; даје предлог у име студената о организационом, наставним и научним питањима у циљу побољшања услова студија; обавезује своје чланство на уредно студирање, организује узајамну помоћ студената на савлађивању наука, развија, помажући школским органима и интерес и љубав за студије, за будући позив својих чланова (путем предавања људи из праксе и сл.); подиже култ одличног студента као једно од мера политичке свести и спремности чланова; у оквиру постојећих прописа даје предлоге о стипендијама, наградама и другим материјалним повластицама.

Развијајући што разноврснији, што интензивнији и што квалитетнији рад на решавању горе поменутих задатака у васпитавању чланства, Савез

ради на здравом моралном одгоју студената. У ту сврху он за своје чланство организује друштвено-забавни живот у различитим видовима развијајући здрав укус, културна својства, присвојност у понашању, умереност и скромност у захтевима, навикама, развија смисао за другарство и поштовање према човеку грађитељу социјалистичке будућности. За ово ће Савез нарочито користити студентске домове, насеља, мензе, студентске клубове, удружења и организације.

Савез организује и омогућава уз помоћ народних власти и друштвених организација разне форме физкултурне активности, такмичења међу факултетима, универзитетима и иностраним студентским екипама и физкултурним организацијама, користећи те форме рада за физичко и морално политичко васпитање чланства. Такође помаже постојеће организације Народне технике и организује друге форме за опште техничко образовање студената.

При свему томе Савез има у виду припремање студентске омладине за службу у Армији, за одбрану социјалистичке домовине, организујући различите облике ванармиског васпитања.

За што боље остварење својих задатака Савез издаје органе, спискове, листове, часописе и друге публикације. Доследно интернационалистичкој политици наше Партије Савез развија сарадњу са демократским студентским покретима и организацијама у свету.

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Савез студената Југославије укључује се као целина и организацију Народне омладине Југославије и налази се под општим руководством Централног комитета Народне омладине Југославије. На челу Савеза стоји Централни одбор који се бира на скупштинама (конгресима или конференцијама) делегата свих универзитетских и њима равних организација Савеза у Југославији. Централни одбор одговара за свој рад како скупштинама тако Централном комитету Народне омладине Југославије. Он обезбеђује везе и размену искустава између организација појединих универзитета у земљи, разрађује одлуке Централног комитета Народне омладине Југославије примењујући их на Савез студената и претставља Савез у земљи и иностранству. Централни одбор бира из своје средине секретаријат на челу са председником. Организацијом Савеза на једном универзитету руководи Универзитетски одбор Савеза који се бира на конференцијама делегата свих удружења Савеза дотичног универзитета, односно велике школе. Универзитетски, односно великошколски одбор Савеза руководи организацијом Савеза свога Универзитета-велике школе и обједињује рад својих факултетских удружења.

На факултетима и њима равним високим школама оснивају се удружења студената дотичног факултета (на пример: Удружење студената права, грађевинске технике, агрономије итд.). Удружење је основна организација Савеза. На својим скупштинама удружење бира свој одбор који се брине о раду читавог удружења и одговара за свој рад како својим бирачима тако и вишим органима Савеза.

У оквиру удружења, на разноврсним факултетима (на пример: Филозофски и Природно математички) или на факултетима чије године имају велики број студената могу се стварати секције тог удружења (на пример: секција слависта, секција биолога, секција I године удружења студената медицине, итд.). Активност

једног удружења одвија се у различитим стручним, културно уметничким, дебатним и сл. организацијама и друштвима која се оснивају у оквиру тог удружења, у која се студенти укључују искључиво на основу свог интересовања и способности. Поред тога за решавање свих питања која интересују студенте једне године или једне групе, без обзира у којој од организација свога удружења они раде, одржавају се састанци студената те године или групе али само када се таква питања појаве. На тај начин ова форма која би донекле замењивала садашњи актив Народне омладине не би била основна организација која се обавезно састаје у одређеном периоду и која решава све задатке и питања чланова Савеза. Постепеним учвршћивањем стручних, културно-уметничких и њима сличних организација све би се мање осећала потреба за чврстом организацијом на години или групи, те би садашња форма актива Народне омладине постепено одумирала. Све организације у оквиру једног удружења оснивају се на бази Статута Савеза студената Југославије и могу да у духу тог Статута доносе и властите правилнике о раду.

Чланство у Савезу студената Југославије је добровољно и за укључивање су потребни услови као и у организацији Народне омладине којој Савез припада као саставни део. Чланство у Савезу престаје завршетком студија, губитком статуса студента, искључењем из организације или иступањем и смрћу. Укључивање се врши у удружењу тако да члан Савеза може да буде само онај студент који активно ради у једном од његових удружења. Чланови Савеза плаћају чланарину која ће се на оснивачкој конференцији утврдити, имају своју чланску карту и значку Савеза студената Југославије.

Како пружити помоћ матурантима који долазе на Универзитет

На једном од својих последњих састанака Савет за универзитетску наставу и научни рад дуго је и испрпно анализирао стање на факултетима Универзитета и великих школа и донео много вредних закључака, чије ће спровођење у дело значити корак напред у унапређењу нашег школства, управо његовом подизању на заиста високо-школски ниво.

Једно од питања којима се Савет највише бавио — сасвим оправдано — јест квалитет и квантитет средњошколца — матураната који долазе на наше факултете. То је свакако кључни проблем од чијег решења највише зависи ниво будућих студената.

На крају дискусије, пошто су претставници свих факултета изразили готово исто мишљење, наиме, да је у сврху подизања квалитета студија на факултете потребно доводити само такве средњошколце чије квалификације, знање и интелигенција већ унапред претпостављају могућност редовног праћења и нормалног усвајања знања, донесени су закључци да се убудуће на факултете примају студенти само и искључиво конкурсом. О том какве ће услове постављати конкурси појединих факултета и да ли ће сви тражити и пријемне испите (факултети Техничке велике школе и Медицинске велике школе, на пример, хоће) остављено је наставничким саветима факултета и школа да сами одлуче. Као даља мера за подизање квалитета студирања предвиђено је да факултети простудирају своје могућности асорбовања средњошколца, што ће углавном зависити од капацитета факултета (просторија, наставног и по-

моћног наставног особља, лабораторија итд.).

Ми студенти дочекали смо ове закључке са одобравањем. Међутим, ми мислимо да то што се направило, није довољно. Јер Савет је донео само принципијелне закључке не улазећи у то до кад Савети факултета треба да заврше нацрте конкурса, донесу одлуке о пријемним испитима итд. А свако даље одуговлачење решења ових питања може бити судбоносно. Ми се, наиме, налазимо у половини априла, а средњошколци — матуранте до краја године дели свега још месец и по дана. Они међутим ни појма немају о свим овим одлукама, а да и не говоримо о том да немају никакву перспективу (с обзиром на то да је већина њих већ одредила шта би хтела да студира) којим предметима треба посветити нарочиту пажњу, да би се испунили услови конкурса или пријемних испита. А како ће се они спремати за пријемни испит, или што је још актуелније, како ће матурант знати којим предметима треба посветити већу пажњу, како би на матури боље одговорили и добили оцене које претпоставља конкурс. Дакле већ је крајње време (да не говоримо о том да је ове одлуке требало донети још на почетку године) да факултетски Савети прецизирају какви ће бити конкурси, шта ће обухватати, да ли и пријемне испите, из којих предмета итд. итд.

У вези с овим, ма да не баш директно, имамо један предлог школским управама, односно Савету за универзитетску наставу. Наиме већ дуже времена осећа се потреба за оснивањем једног бироа који би пружао обавештења (углавном средњошколцима и матурантима) о разним проблемима наставе и студирања. Шта обухвата наставни програм неког факултета, шта садржи конкурс, шта пријемни испит, какав је режим студирања на том факултету, који субјекти су потребни, где се могу набавити и колико коштају, како се добијају стипендије, ко даје стипендије и под каквим условима, какве су могућности за добијање студентског дома и мензе, које формуларе треба купити и испунити за упис итд. итд. Сем тог посла, који не би

(Наставак на 2 страни)

ПРОБЛЕМИ АКАДЕМИЈЕ ЗА ПРИМЕЊЕНУ УМЕТНОСТ

Академија примењених уметности у Београду основана је пре две и по године. То је била прва висока школа ове врсте у земљи. Студенти који долазе из средњих школа студирају пет, а они који долазе из средњих школа примењених уметности три године. На Академији је отворено осам одељења: сликарско, декоративна пластика, примењена графика, сценографија, керамика, унутарња архитектура, одељење за текстил и одељење за костиме. Део дипломираних студената Академије одлази за наставнике у средње школе примењених уметности или за наставнике виших разреда средњих школа. Други, много важнији задатак ове Академије, је оспособљавање кадра стручњака који ће наћи своје запослење у привредним ресурсима. Примењена уметност, уствари ликовна уметност повезана са конкретним проблемима свакидашњице, доприноси да многи индустријски производи изгледају естетски лепо и привлачно за око, подесни и удобни.

Када је оснивана Академија, пред очима људи који су је стварали, били су ови задаци. Али, Академија постоји већ трећу годину. Прва генерација је примила дипломске радове. На целој школи има 170 студената. Иако су, можда, услови под којима је отворена Академија онда били довољни, они данас не задовољавају.

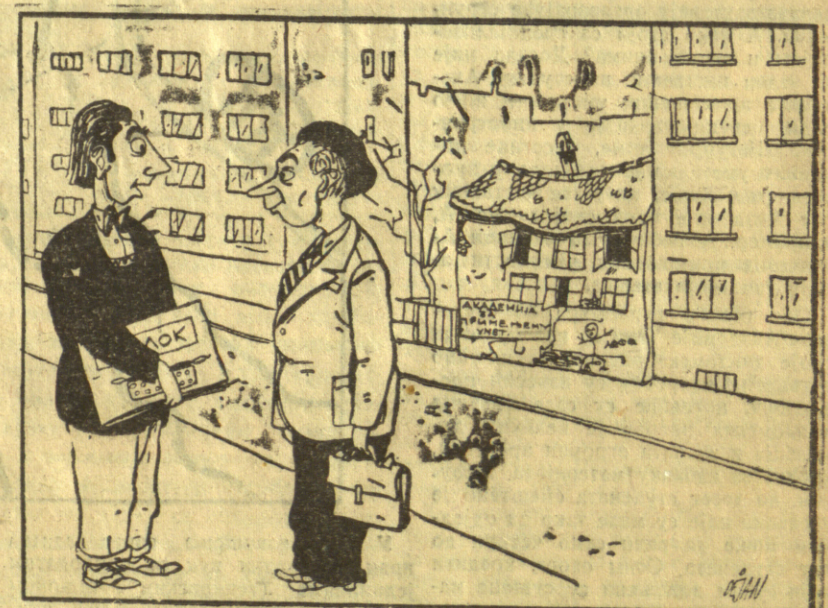
У Београду постоје четири академије. Од њих најлошије просторије има Академија примењених уметности. Четири њене просторије су бивша кафана, двособни приземни стан, барака и једна соба на Теолошком факултету. Главне просторије Академије налазе се у згради бивше Средње школе за примењену уметност. Зграда је из турског доба и проглашена је још пре 20 година као

склона паду. Дobar део просторија је мрачан усред дана. Реорганизацијом привредног и управног апарата добило се нешто у станбеном простору у Београду. Тако је испразњена зграда Комисије

(Наставак на 2 страни)

РАЗГОВОР ПРЕД АКАДЕМИЈОМ

„Са својих 170 ученика Академија примењених уметности у Београду данас ради у пет разних појединачно неподељних зграда: у грошној згради из турског доба која је проглашена као склона паду још пре 20 година; у једном двособном приземном стану у Богојављенској улици; у једној старој кафани на Варош-капани; у једној соби зграде Теолошког факултета и у ново подигнутој бараци на Росанчићевом венцу.“

— Говори се да нам је Повереништво за станове ИОНО-а доделило нове просторије.
— Ама јок! То је само један колега уступио школи своју девојачку собу.

ОДГОВОР НА АНКЕТУ

БОРБА МИШЉЕЊА

Најављена дискусија о дебатним клубовима на састанцима "Народног студента" може само допринети да се садашње лоше стање у многим дебатним клубовима поправи. Прилог тој дискусији су и следећи неколико чисто субјективних мишљења и запажања.

Дебатни клубови су једна од форми идеолошко-политичког рада међу студентима са специфичним задацима. У њима би се одвијала борба мишљења на идеолошком и политичком пољу. Дискутовало би се о проблемима за које у одређеној средини постоји интересовање и различита мишљења па је потребно да се расветле.

Колико се превидео овакав карактер дебате и колико је то превидљиво доводило да апсурдности може се видети из ових примера. На дебатним састанцима Музичке академије одржано је пар предавања из историје уметности. Посета је била слаба, дискусија никаква. Просто, код студената није постојало интересовање, а вероватно није било ни довољно знања за дискусије ове врсте. Са друге стране, на Музичкој академији се одржавају састанци композитора на које долазе скоро сви студенти, дискусије су живе, материјал је приступачан и познат студентима, а постаје различита и супротна мишљења по многим питањима. Зар онда није боље да је, ради културног уздицања својих другова, секретаријат организовао, ван везе са дебатним клубом, предавање из историје уметности, а спорна питања са састанака композитора пребацио на дебатни клуб?

Ево још једног примера мало другачијег карактера. На недавном састанку дебатне секције У године Технолошког факултета није нико дискутовао. Дебата без дебате — на шта то личи? Можда на све остало, али то дебатни састанак није.

Ово питање: о чему дискутовати вуче за собом и друго; долазак на састанке дебатних клубова. Подаци о посетама понекад зачуђују. На пример, у првом семестру на Медицинској великој школи долазило је просечно на дебатне састанке свега 20% студената.

Како да изгледају предавања? Можда је добро само набацати тезе или бити уопште без њих. Такве састанке без предавања и теза имала је Новинарска и дипломатска висока школа. Питања по којима ће се дискутовати и литература објављивани су на 15—20 дана раније, а на самом састанку само је била дискусија. По живости и плодности ови дебатни састанци су били међу најбољима на свим нашим факултетима. Значи, овај метод није лош и безуспешан. А можда је добро и оно што се у последње време спроводи на Технолошком факултету. Ангажују се за предаваче студенти који раније нису много иступали на студентским скуповима, јер, кажу, њихова предавања су свежа и нешаблонска те их студенти радо слушају. Д. Ђоковић

ИЗЛОЖБА СТУДЕНАТА АРХИТЕКТУРЕ

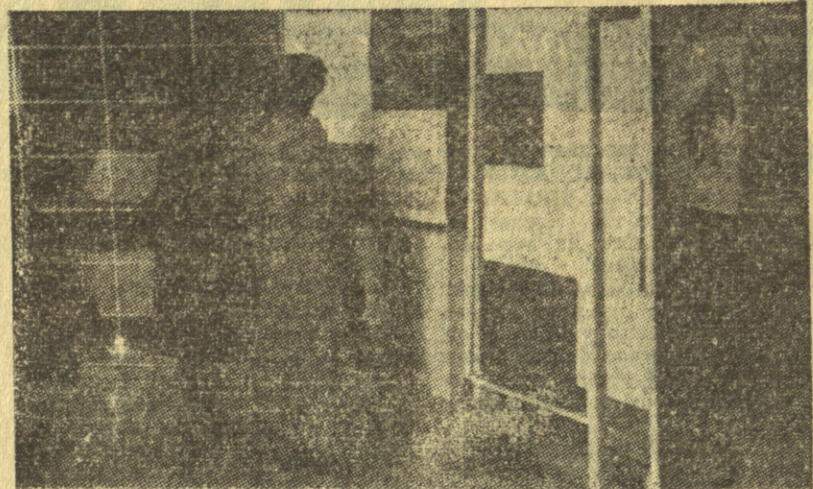
На изложби радова студената београдског и загребачког Архитектонског факултета дат је тек делимичан приказ њихове разноврстне делатности; делимичан, јер је са пар стотина изложених дела (која, верујемо, претстављају најбоља остварења) немогуће дати приказ рада више од хиљаду студената. Но утицај на избор овако малог броја радова имао је, ван сумње, и недостатак већих и пригоднијих просторија, у којима би се могло сместити дело студентских колектива двају факултета. Но без обзира на недостатак пригоднијих просторија, овако аранжирана, на једном крилу галерије другог спрата ступеништа Техничке велике школе, она показује ванредну вештину и изврстан укус аранжера, који су успели да потпуно остваре поверени им технички задатак уређења изложбе; успела експонажа изложених објеката је прво што посетиоци пада у очи. Не, нажалост, то се не може рећи и за начин објављивања изложених радова. На изложби нема ни једне легенде која би помогла посматрачу у добијању бољег прегледа изложеног материјала. И не само то — поред радова недостају називи дела, као и имена њихових аутора, што многе од њих оставља анонимним за посетиоце. Аранжери, који су овако складно поставили објекте, морали су и о овоме, не мало важном проблему, да поведу више рачуна.

Сама изложба би се могла поделити у три дела; у једном су самостални радови студената — пројекти станбених зграда и фабрика, разних павиљона, школа итд; у другом —

архитектонски снимци и фотографије фолклорне и црквене архитектуре; у трећем — ликовна остварења студената архитектуре.

Радови из прве групе заузимају на изложби највише простора. Сви они — у мањој или већој мери — показују зрелост њихових аутора у третирању датих проблема, оригиналност у решавању пројеката и, у многим случајевима, новаторску смелост, својствену млађим конструкторима.

Тешко је, чак, избећи утиску, да се у неким случајевима радило само о тежњи за оригиналним декоративним ефектом у архитектонском остварењу, те је остала занемарена чак и могућност остварења таквог једног пројекта. Такав је на пр. пројекат изложеног павиљона, рад Слободана Јањића. Цео терет грађевине, на његовом пројекту, носе четири ступца од армираног бетона, који зграду дижу за цео спрат у вис, остављајући испод зграде празан простор, и који се, у параболу, издижу, као декоративна надрадња, изнад крова павиљона. Оваквим пројектом конструктор показује пуно маште али запоставља реалне могућности остварења оваког једног покрета — сумњамо, чак, да би закони статике дозвољавали одржање овакве зграде у стварности. Мање маште, али више реалности у гледању на стварне могућности остварења пројекта, показао је Момчило Павловић, такође пројектом изложеног павиљона. Интересантан је, такође, по оригиналној замисли изгледа, пројекат зграде за изложбу пластике; но пројектант не води довољно рачуна о томе

Пред изложеним радовима

каква би пластика била изложена у просторијама замисљене зграде уколико у таквој просторији не би била изношена дела огромног формата, било би превисне слободног простора, те би се мањи објекти у великим празнинама потпуно губили.

Највише је пројеката станбених зграда и фабричких просторија. Међу првима нарочито привлачна пајажу, својом детаљном разрадом, пројекат станбених насеља за раднике комбината у Борову. Такође су успели пројекти двеју сеоских основних школа, нарочито оне, предвиђене за Дивосело.

Општа одлика већине пројекатана је да мало, скоро никако, не воде рачуна о терену на коме би пројекат

требало да буде остварен. То нарочито важи за разне репрезентативне зграде — изложбене павиљоне и слично.

Међу ликовним остварењима успели су, поред осталих, лаки цртежи тушом приморских градова, црква и улица З. Петровића (он има, такође, и успешних пројеката). Штета је што поред успешних фотографија не стоји нигде име аутора; то потстиче на сумњу да се ова грана уметничке делатности још увек у извесним круговима, па и код организатора ове изложбе, потцењује.

Низ цртежа и скица фолклорне и црквене архитектуре употпуњује приказ делатности студената двају факултета архитектуре. М. К.

Уместо ликовног прилога

Друг Петар Лубарда замолио нас је да исправимо погрешно отштампан назив његовог цртежа објављеног у „Књижевним новинама“ бр. 14 од 3. априла о. г. Цртеж, као што се лепо види на прегледавања стене већ морску буру, Радни наслов гласио је: „Железничка пероња код Младеновца“.

Петар Лубарда; Апри-ли-ли!

ПРИЈАТЕЉ НАРОДА

ЛИК ВЕСЕЛИНА МАСЛЕШЕ

У времену између два светска рата, када аномалије друштвеног и политичког живота предратне Југославије достижу своју кулминацију, млади нараштај напредних југословенских интелектуалаца прима у своје редове и Веселина Маслешу. У кругу тих људи Веселин Маслеша широким замахом развија своју свестрану револуционарну делатност. Средњошколац, који је већ у шестом разреду гимназије писао о забрањеним темама, израста у крупну фигуру марксистичког публицисте. Оригиналан и духовит мислилац, увек спреман на принципјелне и оштре дискусије, интелектуално радознао, са широком културом и великим теоретским интересовањем, смео аналитичар и противник површности, а као човек велики друг — то су у кратким тезима особине Веселина Маслеше које су га за врло кратко време ставиле у ред најумнијих глава предратног револуционарног покрета.

Рођен је 1906 године у Бањој Луци. Озбиљног и кутљивог дечака привлачила је више књига него игра. Неуморан је на подизању свог општег образовања: учи језике, похађа часове музике. Његов први контакт са радничким покретом био је

1920 године у Босанској Крајини када, иако још релативно врло млад, ради на уједињењу радничких спортских клубова. Као матурант он већ систематски проучава марксистичку литературу, а све су чешиће његове посете селу, где сељацима тумачи дела Васе Пелагића и Петра Кочића. На факултет политичких наука у Франкфурту уписао се 1925 године. Тамо се одмах повезао са немачким радничким покретом. По доласку у земљу, пре него што ће отићи у Париз да слуша политичку економију и социологију, својим радом у Студентском марксистичком клубу узима активног учешћа у политичком животу Загребачког савезиштва. У Паризу је провео само осам месеци. Париска полиција је одмах осетила да у овом младом југословенском студенту, који се креће међу радницима — југословенским исељеницима има противника, који се не сме потцењивати. Ту пада његово прво хапшење а ускоро и протеривање. У земљи га такође дочекује полиција и одмах хапси. Од тада читава његова револуционарна делатност протиче у знаку сталних полицијских гоњења и хапшења. По повратку из Париза Маслеша, у идеалном покрету којим је руководила Комунистичка партија Југославије, делује већ као изграђен марксиста и искусан партиски радник. Те године су биле најнапорније у његовом многоструком револуционарном раду, али и најплодније. Пун ентузијазма и уверности у победу ствари због које три тешке часове прогона и тамновања, Веселин Маслеша развија широку научну, публицистичку и књижевну делатност. Ретка су та економска, политичка, књижевна или научна питања о којима није на неки начин и он проговорио. Сарадник је „Трговачког гласника“, београдских „Новости“, напредног „НИН“-а, загребачког „Прегледа“ и књижевних ревија: „Нова литература“, „Књижевник“, „Стожер“. 1936 године покреће напредни часопис „Наша стварност“. Као редактор редигује другу свеску „Капитала“ и превод Хегела. У његовом преводу излази Морусова књига „Како су настала велика богатства“. За читаво то време, поред истрајног и тешког публицистичког и илегалног рада, Маслеша стиже и да студира. Полаже испите на Правном факултету и дипломира 1937 године.

Као научни радник Маслеша је исто тако био пун тежње да прошири своје теоретско знање. Њега посебно интересује културна и политичка историја наших народа и значајне личности и покрети који су делали у тим временима. Приступајући проучавању догађаја из периода

КУЛТУРНИ ЛЕКСИКОН

ПРЕИСТОРИЈА И ПОЧЕЦИ УМЕТНОСТИ

„Културни лексикон“ отварамо у жељи да својим читаоцима пружимо на популаран начин објашњења из историје и теорије ових грана уметности. У том циљу биће нам корисне све сугестије и примедбе у вези са садржајем и објашњењима које дајемо. Пожељно је да нам наши читаоци постављају питања о проблемима који их интересују и на која ћемо, у оквиру својих могућности, дати одговоре.

О почацима уметности познато нам је релативно мало. Нови проналази сајмо траже нова истраживања, потстичу на више размишљања. Дотеривањем оруђа, оружја и пребивалишта, примитивни човек је дао основе уметничком стварању.

Сликаство на зидовима пећина пронађено је сасвим случајно. Пронашла га је ферична шпанолског маркиза играјући се у пећини. Слика коју је она видела на зиду претстављала је бизона. Ово случајно откриће изазвало је сензацију, јер је било невероватно да је примитивни човек знао тако добро да претстави животињу у покрету. Касније је пронађено још неколико пећина са таквим сликама.

То спонтано стварање једноставних људи, које се манифестује кроз смисао за сразмер и грађењу,

и складне покрете и облик у сликању, преноси творевине људске маште на материјалну грађу, која ће остати трајна за каснија времена.

Уметност у долини Нила

Појам о уметности Египта везан је за пирамиде. Прве су настале почетком трећег хиљадугодишња пре наше ере. Тад су се уздигле пирамиде Кеопса, Кефрена и Микерина. Али и поред њихове популарности, те огромне грађевине не претстављају највиша достигнућа уметности Египћана.

Њихови храмови просторно су велики и непрегледни због мноштва стубова, али нам они говоре о томе како су египатски жреци знали да засене народ величним њиховог бога. Улаз у храм био је оријентисан према истоку тако да су први зраци сунца обасјавали управу лик божанства. У својој машти историчар Веде замисља да се народ о-

купљао још за мрака и чекао да сунце обасја лик бога, што је сасвим вероватно, јер је политика свештеника још од памтивека била срачуната на снажне ефекте.

Саме грађевине дале су прилике за развој пластичног украса. У почетку су урезиване контуре ликовна богова, владара и ратника и бојене јаким локалним бојама, које су и до данас очуване свеже. Поред рељефа, јављају се слободни кипови, који својим свечаним држањем показују недокучивост величанства; они поседују сва расна обележја; ниско чело, бадемасте очи, развијене усне, са јаким тежњом уметника да пређе са општег на индивидуално. Најчешће се реализам очитује код приказивања ликовна из народа. Египатски уметници, радећи ликовне пучана уз ликовне краљева, показивали су изванредну спретност у одбирању типова из своје околине, настојећи да их прикажу истински и живо. Кратка епоха процвата уметности у Теј ем Амарни дала је најлепше примере ове врсте уметности.

Уметничка делатност у Месопотамији

У Азији су уметничку делатност развили Вавилонци и Асирци. Човек остаје просто запањен гледајући ову уметност високе технике и снаж-

них облика у којој је отсузан људски осећај. Претстављани су разни ловачки и ратни призори и поједине сцене из дворског живота. Све је то строго површински стилзовано, идући једино за декоративним утиском.

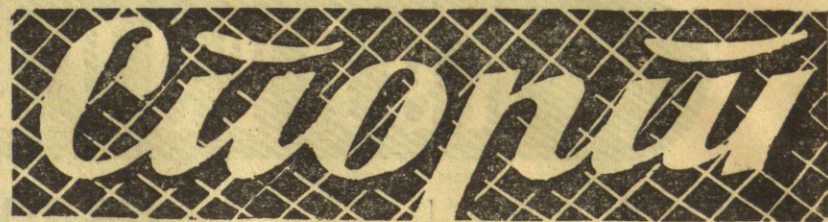
У XIX веку узорци за декорацију површина тражени су са вавилонских фризова од полираних опека. Најпознатији су фризови са претстављама лавова и ратника.

Уметност Вавилонца настављена је у уметности Персије, која нешто касније долази у додир и са грчком културом. Као и њихови претходници и они су градили пирамидне терасе, али са једном новином. На гробници, коју неки држе за Кирову, виде се трагови тимпанона (троугласти забат). Карактеристичне облике персиске уметности упознајемо у многобројним гробницама и пећинама. Много се користе стубови и пиластри (стубови који излазе из зида) са специфичном оградом капители. У пластичном украсу узимају се за теме ратови, дворске обредне свечаности и подношење жртава. Персиска уметност доживела је још један процват у доба хришћанске ере; тада је имала утицаја на уметност Запада.

ХУМОР

КОД ЗУБАРА

НАРОДНА ТЕХНИКА Пет фото и кино клубова на Универзитету имају 602 аматера

ДУБАВ СЕ СМЕЈЕ АРХИВИ

Сретнем пре три дана на тролејбуској станици друга Јоцу Т. студента Н-ског факултета.

— Шта је с тобом, — велим, — блед си и необријан. Да ниси болестан или заљубљен?

— Патим — одговара он и хвата ме у очајању за дугме од капута. Видим: није нешто у реду. А он, после краће душевне борбе, отвара срце и дирљивим речима прича, може се рећи, своју животну трагедију.

— Знаш, — рече, — прошлог лета на мору упознах једну девојку. Била је плава али нежна и имала је јасне погледе на ствари. И тако, сунчамо се ми и причамо о животу и, мало по мало, осећамо да смо једно за друго. Једног дана — памтим — била је бура и ја јој понудим брак. Прихватила је. У нашем студентском летовалишту одмах су природни другарско вече. Ех, било је незаборавно...

Мој друг застаде и погледа ме резигнирано.

— Настави — храбрим га. — Досад је све у чајбољем реду.

— Али више није, — одговара, — није више због овог... овог парчета хартије.

И ту се маши за џеп, брзо извлачи некакав комад хартије, пољубаба, шта ли.
— Погледај, — каже, — позив за регистрацију од реонског матичара. Погледам. Стварно — позив. И пише: "Позива се друг Јоца Т. да приступи на дан... марта т. г. са другарицом... реонском матичару ради регистрације — венчања".

— Не разумем, — велим, — можда си се уплашио брачне проблематике или тако нешто. Позив је сасвим јасан. А и реонски матичар, види се, има јасне намере.

— О не, нисам се уплашио! — брзо одговара мој саговорник. — Ја

да се одмах региструјемо. Почнем да прибављам документа, моја и њена. Знаш, није ми било тешко. У септембру сакупим све што је потребно и, без оклевања, одосмо матичару.

"Позваћемо вас, — рече, — чим дођете на ред".

Прође октобар. Ништа. Телефонирам. Веле: Чекајте на ред! У новембру одем лично. Једна другарица из Архиве изјави кратко: Можда проверавају! Можеш мислити како ми је било...

А после... после је све пошло низ брдо... тешко ми је и да причам. Она се, драги мој, заљубила у другог. Она ме је једнаставно презрела. "Ти си, — рекла је, — поштен и искрен друг, али си неодлучан. Није требало да допустиш да до овога дође. Могли смо, — вели, — бити срећни..."

Као помахнуто сручио сам се у матични уред. "Где је, — виком сам, — моја молба? Где су наша документа? Ви разарате један брак! Ви... ви..."

"Ваш предмет је затурен! — рекоше. Добро је што сте ургирали... Ипак су то деликатни моменти у човековом животу. Али, ништа не брините. Кроз три дана позваћемо вас..."

...И шта вреди даље говорити. Нису нас позвали. Разумеш ли ти, позив за регистрацију добио сам пре недељу дана, у месецу марту... а она је већ била далеко, далеко.

Последње речи изговорио је крајње тужним гласом, затим ућута, извади марамицу и усекну се.

Осетим да треба да му кажем коју утешну реч, али... дође и наш ред за улазак у тролејбус. Угурасмо се. После нас гомила раздвоји и прикљешти сваког у свој хошак.

Друг Јоца Т. с муком се изгура и сиђе на трг Димитрија Туцовића. А ја се одвезох даље.

Ових дана проверио сам читаву ствар. Читаоци, догађај је потпуно истинит. Само тешко је рећи ко је највише крив. Писац има своје лично мишљење и не жели да га натура читаоцу. Пресудите сами.

Милаш Коларов

— ... И Ви тврдите да уредно перете зубе.

ВЕОМА УТЕШНО

— ... Био је то један од мојих најмилијих пацијената.

ПОСЛЕ ОПЕРАЦИЈЕ

— Да ли је то ваша кост?

њу још увек волим и желим брак, разумеш ли. Али види шта се догодило...

И ту, разуме се, наставља причу у узбуђеном тону.

"...По повратку са мора решимо

ЗАНИМЉИВОСТИ

КАКО СЕ ГЛУМИЛО У ШЕКСПИРОВО ДОБА

Позориште око 1600 године не може се упоређивати са данашњим. Положај глумаца био је тежак и незавидан. Они су се налазили на најнижем ступњу друштвене лествице, слично скитницама или бесправним. Лондонско позориште, као на кр. Глоб и Свон (тада најпознатија) била су смештена у велике, али нимало лепе зграде без крова, тако да се већим делом глумило само по подне, уз дневно светло. Позоришта се састојала из три дела: предњи део (просцениј) био је истурен далеко напред према публици; стражњи део био је покривен, а испод крова се налазио издигнут отворени трем. Свуд унаоколо у гледалишту налазили су се тремови са клупама, слично данашњим ложама.

На позорници није било скоро никаквих декорација. Место радње означавало се једнаставном завесом или чак таблом на којој је било написано где се поједини приказ одиграва. Али баш та независност од декорација давала је Шекспиру слободу да у појединим својим делима претстави и по тридесетак промена места и збивања; прикази су се могли брзо мењати и одиравати било на предњем делу, било на стражњој позорници или на издигнутом трему. На костиме се, међутим, више пазило. Занимљиво је да су у оно време женске улоге тумачили само мушкарци. Жене се појављују на позорници као глумице готово пола века после Шекспирове смрти.

Позоришна претстава обично се састојала из неког озбиљног комада, драме или трагедије, а у међу-

чиновима извођене су кратке лакрдије с драстичном комиком. Претставе су трајале дуго, те се у позоришту јело и пило. Гледаоци се нису уздржали да одобравају или бучно негодују. За добру глуму награђивали су уметнике ватреним пљеском, а лоше глумце обасипали трулим воћем и јајима.

Целокупна Шекспирова дела према

ПРИЈАТЕЉ НАРОДА

(Наставак са треће стране)

да рађања и борбе радничке класе, разних покрета за национално ослобођење и политичке делатности значајних личности. Маслеша се увек понаша као марксиста који процес друштвеног развика подвргава детаљној научној анализи, тежећи да убедљиво развије своју сопствену мисао без обзира на устаљене судове. Та интелектуална смелост, увек оригинална и нова, никад није била сама себи циљ. Стрпљиви је радио на сакупљању материјала за изучавање покрета „Млада Босна“ и делатности Светозара Марковића и Васе Педагића. Много од тог материјала је пропало (пропади су подаци сакупљани дуго година а који су се односили на рад Васе Педагића и „Господарску слогу“). После ослобођења објављена су његова два значајна научна рада „Млада Босна“ и „Светозар Марковић“.

Априлски дан 1941 године затичу Маслешу у Београду. После бомбардовања прелази у Црну Гору да би у партизанске јединице ступио већ првих дана ослободилачког рата.

оригиналним рукописима, од којих није сачуван ниједан, штампана су први пут 1623 године, дакле седам година после његове смрти. У њима има 36 комада, а у трећем издању (1664 г.) додат је још један, тако да се према општем мишљењу сматра да их је написао 37. Којим временским редом су написани, није се могло тачно утврдити.

Вршио је различите дужности: био је члан полит-одељења Четврте а затим Пете црногорске бригаде. На првом заседању Антифашистичког већа у Бихаћу изабран је у Извршни одбор. Као новинар радио је на уређивању листова који су штампани у војним јединицама или илегално на окупираној територији. Његови чланци и дописи јављају се у „Слободи“, „Борби“, „Војно политичком прегледу“, „Билтену“, „Народној борби“ итд.

У Петој офанзиви, пробијајући се кроз непријатељске обруче, изгубио је живот Веселин Маслеша. Мутна и хладна река Сутјеска прогутала је тело племенитог човека и храброг борца чији је живот био садржан у речима које је сам пре своје погибије изговорио: „Сваки прави, убојени револуционар је пријатељ народа. Свака његова делатност, цела његова мисао, сваки његов покрет, само је израз тога пријатељства, тога осећања љубави за народ, за људе, за човечанство“.

А. ШТ.

Клубови фото и кино аматера Београдског универзитета окупиле су велики број студената. Многобројни успеси, које су они постигли, говоре да овај огранак Народне технике има све услове за пун и несметани развој. Само на пет факултета клубови су обухватили 602 члана.

Клуб фото и кино аматера Пољопривредног и Шумарског факултета броји 240 чланова

Прошлогодишња фото-секција агронома и шумара прерасла је ове године у клуб који данас броји 240 чланова. Рад у клубу се одвија преко кружока, где је обухваћен и приличан број студенткиња које се спремају за лабораторијски рад. Клуб има неколико кружока: кружок за помоћ катедрама, кружок за микрофотографију, за планинарску фотографију и др.

Половином марта месеца клуб је организовао нови „А“ течај, којег сада посећују 142 члана. „Б“ течај, који је теоријски део наставе већ завршио, посећује 51 студент.

Највећа кочица у раду клуба је недостатак просторија за рад и немање сопственог апарата за снимање. Организовање прве изложбе клуб предвиђа за 30 април.

Фото и кино аматери Економског и Правног факултета помоћи ће оснивање Историјског музеја

Фото и кино клуб Економског и Правног факултета, иако недавно основан, други је по масовности на Универзитету и броји 156 чланова. Још почетком јануара клуб је организовао течај на коме ће се ускоро одржати и први испити.

Планом рада клуб је предвидео да чланови помогну оснивање Историјског музеја за прикупљање оруђа за рад. Студенти ће оруђа за рад снимати на терену, тако да ће ове фотографије знатно користити младим студентима приликом проучавања привредне историје.

Чланови фото клуба Више педагошке школе сами направили фото камеру

Клуб Више педагошке школе броји укупно 82 члана, међу којима 20 пионира. 22 члана клуба су завршили „А“ течај. Сами чланови клуба су направили фото камеру која је при првим испитивањима показала позитивне резултате. Рад се и овде одвија по кружоцима где један врши испитивања развијача са витамином С. Чланови клуба ће по плану направити неколико посета селачким радним задругама.

Рад у клубу Природно-математичког факултета одвија се по групама

На Природно-математичком факултету организација фото и кино аматера окупила је 94 члана, од којих 64 посећују „А“ течај, док су други завршили теориски део наставе. Рад у клубу се одвија по групама које

самостално раде. Ово је условљено и тиме што клуб располаже само са једним апаратом за снимање.

Фото клуб Ветеринарског факултета броји свега 30 чланова!

Пре кратког времена на Ветеринарском факултету је формиран фото-клуб који је раније функционисао као секција, а чији су чланови у главном дипломирали. Новосновани клуб засада броји свега 30 чланова. Клуб ће моћи да обухвати већи број студената пошто сада располаже са материјалом и апаратом за повећавање. Клуб је одржао три предавања на „А“ течају док се ускоро предвиђа формирање „Б“ течаја. Деканат факултета је новооснованом клубу обећао да ће уредити једну лабораторију за извођење практичних радова.

Фудбалско првенство

ТРИ ЕКИПЕ БЕЗ ПОРАЗА

Овогодишње шесто фудбалско првенство Универзитета и великих школа окупиле је 13 екипа. Поред екипа са Универзитета, на првенству учествују друге екипе „Техничара“ и „Медицинара“ као и екипа Школе МУП-а.

Прво коло првенства донело је само један неочекивани резултат: екипа Високе саобраћајне школе, која се први пут такмичи, поразила је екипу Школе МУП-а 4:1, једног од прошлогодњих кандидата за прво место. Остали резултати: ВПШ — Природно-математички 4:4, Ветеринарски — Филозофски 3:0 (пар-форфе), Економски — Позоришна академија 7:0, „Студент“ (екипа Пољопривредног и Шумарског факултета) — НДВШ 2:0 и „Техничар“ II — Правни 5:1. „Медицинар“ II — 6:0 је слободан.

Друго коло је углавном протекло без изненађења и победе су припале фаворитима. Изненађује тесна победа МУП-а над Природно-математичким 2:1 као и слаб старт екипа Правног факултета. Резултати: ВСШ — „Техничар“ II 5:2, Економски — Правни 5:2, „Студент“ — Ветеринарски 5:1, Филозофски — ВПШ 5:3. У овом колу екипа НДВШ била је слободна, док сусрет „Медицинар“ II — Позоришна академија због невремена није одржан.

Табела има следећи изглед:

„Студент“	2	2	0	7	1	4
Економски	2	2	0	12	2	4
ВСШ	2	2	0	9	3	4
„Техничар“ II	2	1	0	7	6	2
Филозофски	2	1	0	5	6	2
Ветеринарски	2	1	0	4	5	2
Школа МУП-а	2	1	0	3	5	2
ВПШ	2	0	1	7	9	1
Прир. математички	2	0	1	5	6	1
Правни	2	0	2	3	10	0
НДВШ	1	0	0	0	2	0
Поз. академија	1	0	0	1	0	7
„Медицинар“ II						

(Бројеви значе: одигране утакмице, победе, нерешено, пораз, гол-диференција и бодови).

Квалитетно спортско првенство студената Београда

Крајем овог месеца на иницијативу СД „Техничара“ одржаће се по први пут квалитетно спортско првенство студената Београда. Поред репрезентација Универзитета, Техничке велике школе и Медицинске велике школе као четврти партнер биће студенти Техничке велике школе из Загреба. Загребчани долазе у Београд као гости београдских техничара.

Према досадашњем плану првенство ће обухватити такмичења у фудбалу, кошарци, одбојци и атлетици. Испитују се могућности да се првенство прошири и да обухвати такмичења још у неколико грана.

Овогодишње прво квалитетно првенство београдских студената дозвољава право наступа свим студентима Универзитета и великих школа, без обзира чији су чланови и којем разреду по квалитету припадају. Ово указује на то да ће првенство претстављати ревију београдских студената — спортиста,

О В Е Н Е Д Е Љ Е	
16 април 1951	
Игралиште „Нови Београд“	15,30 ч. Економски — НДВШ (делегат ТВШ).
Игралиште „Вождовац“	15,30 ч. Ветеринарски — „Техничар“ II (ВСШ).
Игралиште „Поле“	15,30 ч. Природно-математички — Правни (Економски).
Игралиште „Текстилац“	15,30 ч. ВПШ — Школа МУП-а (МВШ).
Игралиште „Текстилац“	15,30 ч. Медициналар II — „Студент“ (ТВШ).
18 април 1951	
Игралиште „Нови Београд“	15,30 ч. Филозофски — Позоришна академија (Природно-математички).